

PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TOIMINTASUUNNITELMA

Kajaani, 2021

Sisällysluettelo

1.	Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta Kajaanissa.....	2
2.	Toimintasuunnitelma	3
2.1	Tavoitteet ja arvot	3
2.2	Sisällöt	4
2.3	Tuen tarve aamu- ja iltapäivätoiminnassa	4
2.4	Yhteistyö.....	5
2.5	Arviointi	6
3	Toiminnan järjestäminen.....	7
3.1	Yleiset periaatteet.....	7
3.2	Henkilöstö.....	7
3.3	Kuljetus	8
3.4	Aamu- ja välipala	8

1. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta Kajaanissa

Kajaanin kaupunki järjestää perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen erityisen tuen päätös.¹ Aamu- ja iltapäivätoimintaan Kajaanissa on kriteerinä huoltajien työssäkäynti tai opinnot, jolloin toiminta vastaa perheiden tarpeeseen.

Kajaanissa toimintaa järjestää sivistystoimiala. Toimintaa järjestetään kaupungin omana toimintana sekä järjestöjen ja seurakunnan tuottamana palveluna. Perusopetuslaissa² määritellään kunnan vastuuksi ohjatun toiminnan järjestämisestä säädösten ja opetushallituksen antamien perusteiden mukaisesti³. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta, valvonnasta ja kehittämisestä vastaa hallinnollisesti varhaiskasvatus.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yleinen tavoite on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lapsen osallisuutta, hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä⁴.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään koulun toimintapäivinä. Aamutoimintaa 6.30–10.00 ja iltapäivätoimintaa 11.00–16.30 (tarvittaessa 17.00) välisenä aikana. Aamu- ja iltapäivätoiminta sijoittuu pääasiallisesti kouluille tai niiden välittömään läheisyyteen.

---

¹ Perusopetuslaki 48 b 1 mom. (1136/2003>) ja Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

² Perusopetuslaki (628/1998) 48 a,b,c,d,e ja f § (1136/2003)

³ Perusopetuslaki 48 a § 3 mom. (1136/2003)

⁴ Perusopetuslaki 48 a § 1 mom. (81136/2003)

2. Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma Kajaanin kaupungin aamu- ja iltapäivätoimintaan on laadittu vuonna 2021. Vuonna 2023 toimintasuunnitelmaan tehtiin päivityksiä. Kaupungin yleinen toimintasuunnitelma perustuu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteisiin. Paikallinen toimintasuunnitelma ohjaa toimintaa, ryhmät laativat ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat lukuvuosittain. Toimintasuunnitelmat arvioidaan lukuvuoden lopuksi.

Toiminnassa on keskeistä huomioida lapsen ikätaso ja mahdollistaa kasvua sekä kehitystä tukeva leikki ja ohjattu toiminta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa liikkumisen, ulkoilun sekä rentoutumisen ja rauhoittumisen mahdollistaminen ovat olennaisia lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi. Toiminnan aikana tarjotaan lapselle aamu- ja välipala, joka on muodostettu ravitsemussuosituksen mukaisesti. Aamu- ja välipalan aikana harjoitellaan uusia makuja ja hyviä tapoja.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on lapsen ohjattua vapaa-aikaa, jossa lapsi pääsee valvotusti kokemaan uusia asioita ja harjoittelemaan kaveri- ja tunnetaitoja yhdessä ryhmän kanssa. Lapsen osallisuus on toiminnassa keskiössä. Lapset pääsevät suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan omaa toimintaansa ryhmässä yhdessä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kanssa.

Ennen aamu- ja iltapäivätoiminnan aloittamista, lapsi ja huoltaja kutsutaan ensitapaamiseen, jossa ohjaajat pääsevät tutustumaan perheeseen. Tapaamisessa huoltajille kerrotaan ryhmän toiminnasta ja Kajaanin aamu- ja iltapäivätoiminnan periaatteista. Tapaamisessa ohjaajat saavat tiedon lapsen vahvuuksista, mielenkiinnonkohteista, tarpeista sekä huoltajien toiveista. Nämä otetaan huomioon ryhmän toimintaa suunniteltaessa.

2.1 Tavoitteet ja arvot

Aamu- ja iltapäivätoiminnan keskeinen tavoite on tukea lapsen hyvinvointia. Toimintaa ohjaa lapsen osallisuus ja sen tukeminen. Lapsella on mahdollisuus päästä vaikuttamaan häntä koskeviin asioihin ja tuoda omat mielipiteensä julki. Lapset pääsevät osallistumaan toiminnan suunnitteluun, arvioitiin ja toteutukseen yhdessä ohjaajien kanssa.

Ohjaajien tehtävänä on huomioida lasten henkilökohtaiset vahvuudet ja mielenkiinnonkohteet, jotta he voivat tarjota erilaisia mahdollisuuksia kokemuksiin ja toimintaan arjessa. Ryhmäkohtaisen toimintasuunnitelman pohjana käytetään lasten mielenkiinnon kohteita ja lapsiryhmän tarpeita.

Leikki on keskeinen osa aamu- ja iltapäivätoimintaa. Leikkiessään lapsi pääsee ilmaisemaan itseään ja oppii toimimaan vertaisryhmässä. Tällöin lapsi pääsee toimimaan kavereiden kanssa ja pääsee harjoittelemaan kaveri- ja tunnetaitoja turvallisessa ympäristössä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tuetaan lapsen oman toiminnanohjauksen kehittymistä. Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella oman toimintansa suunnittelua ja projektien sekä tehtävien loppuun saattamista ohjaajan tukemana.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa on mahdollisuus levähtää ja rauhoittua ennen koulua ja sen jälkeen. Rauhoittuminen päivän aikana tukee lapsen hyvinvointia ja jaksamista kouluarjessa.

Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja elämän monimuotoisuus ovat ohjaavina arvoina aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lapset kohdataan sukupuolisensitiivisesti ja arvostavasti. Heille puhutaan avoimesti elämän laajasta monimuotoisuudesta. Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan totuudenmukaisesti ikäkauteen sopivalla tavalla.

2.2 Sisällöt

Aamu- ja iltapäivätoiminta perustuu vahvasti leikkiin, kaveri- ja tunnetaitoihin. Ryhmässä toimiessaan lapsi pääsee kehittämään omaa kykyään toimia vapaassa ympäristössä yhdessä vertaisten kanssa. Tunteiden tunnistaminen ja niiden ilmaiseminen on tärkeä osa lapsen päivää aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Leikki on lapsen tapa oppia ja toimia ryhmässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa leikin avulla lapset pääsevät kehittämään itseään ja oppimaan uusia asioita. Leikki yhdessä muiden lasten ja ohjaajien kanssa mahdollistaa uuden kokemisen ja oppimisen. Ohjaajan tarkoitus on tukea leikin kehittymistä ja tuoda siihen uusia sisältöjä, joiden avulla oppiminen mahdollistuu kokonaisvaltaisesti.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lepo ja ulkoilu ovat osa toimintaa. Mahdollisuus rauhoittumiseen ja levähtämiseen on niin aamuisin kuin iltapäivisin. Rauhoittuminen esimerkiksi kirjan ääreen antaa lapselle keinon pysähtymiseen päivän aikana niin, että vireystila säilyy hyvänä koko päivän. Ulkoilussa lapset pääsevät harjoittelemaan yhteisiä leikkejä ja liikkumaan vapaasti. Lapsia kannustetaan liikkumiseen myös sisätiloissa. Aktiivinen liikkuminen salissa tai ulkona on osa toimintaa. Lapset liikkuvat luontaisesti, joten mahdollisuudet, erilaiset leikit sekä tilat kannustavat lapsia monipuoliseen liikkumiseen.

Iltapäivätoiminnassa on mahdollisuus tehdä läksyt päivittäin, mutta huoltajien vastuulla on varmistaa, että lapsen läksyt ovat tehty ja tarvittaessa tarkistaa ne yhdessä lapsen kanssa. Ryhmässä läksyjen tekeminen ohjaa lapsia keskustelemaan ongelmista yhdessä ja etsimään niihin ratkaisuja.

Moniluku- ja mediataidot huomioidaan aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lapset pääsevät keskustelemaan mediasta, sen sisällöistä ja ajatuksista aikuisen kanssa, jolloin media- ja lähdekriittisyys pääsee kehittymään.

Kiusaamisen ehkäisyyn kiinnitetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa huomiota. Jokaisen lapsen aamu- ja iltapäivän tulisi olla mielekäs ja turvallinen. Ryhmät kirjaavat tarvittaessa suunnitelman kiusaamisen ehkäisyyn. Ohjaajat tekevät yhteistyötä koulun opettajien kanssa kiusaamistilanteissa.

Koulujen yhteydessä on mahdollista järjestää myös perusopetuksen kerhotoimintaa ja tämä voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

2.3 Tuen tarve aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁵. Lain ja Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden⁶

---

⁵ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

⁶ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muuttaminen ja täydentäminen, MÄÄRÄYS 50/01/2010

mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Kolmiportainen tuki on huomioitu myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

- Yleinen tuki on osa kaikkea oppilaan kasvatusta, opetusta ja ohjausta. Tuen tarve on luonteeltaan yleensä lyhytaikaista, oppilas voi tarvita vain yhtä tukimuotoa, kuten tukiovetusta tai osa-aikaista erityisopetusta
- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, annetaan tehostettua tukea hänelle laaditun, pedagogiseen arvioon perustuvan kirjallisen oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki
- Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
- Tehostettua tai erityistä tukea saavilla oppilailla voi kunnan päätösten mukaisesti olla oikeus maksuttomaan kuljetukseen.
- Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan

Aamu- ja iltapäivätoiminta Kajaanissa on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaille, joilla on erityisen tuen päätös⁷. Mahdollisuuksien mukaan erityistä tukea saavien oppilaisen aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun toiminnan yhteydessä. Oppilaiden tuen tarpeen vaatiessa, aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan järjestää erityisryhmissä tai pienryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä huoltajien, koulun ja moniammatillisen tiimin kanssa lapsen tarpeiden sitä vaatiessa.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan voi osallistua myös tukitoimena, mikäli se nähdään lapsen kehitystä ja kasvua tukevana toimintana moniammatillisessa yhteistyössä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja on osa koulun yhteisöllistä opiskeluhoitoryhmää, jossa aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat yhdessä opettajien kanssa sopivat koulukohtaisesti tiiviimmistä yhteistyöstä. Tämä mahdollistaa tiedonsiirron ja joustavan yhteistyön opettajien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien välillä.

2.4 Yhteistyö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa keskeisin yhteistyökumppani on koulu. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja on mukana koulun yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä. Koulukohtaisesti sovitaan yhteistyöstä koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan vuosittain tarpeen mukaan.

Yhteistyö huoltajien kanssa on aamu- ja iltapäivätoiminnassa keskeistä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan aloituksen yhteydessä perhe käy ensikäynnillä, jolloin huoltajien toiveet tulevat kuulluksi ja lapsi tapaa ryhmän ohjaajat. Tapaamisessa täytetään esitietolomake, jonka kautta tiedonsiirto huoltajien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmän välillä tulee kirjatuksi.

---

⁷ Perusopetuslaki 48 b §

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa yhteistyötä tehdään myös rehtorien, koulunkäynninohjaajien, opiskeluhuollon henkilöstön, kuljettajien, nuoriso-ohjaajien ja opiskelijoiden kanssa. Yhteistyötä on myös liikuntatoimen ja nuorisotoimen kanssa.

2.5 Arviointi

Aamu- ja iltapäivätoimintaa arvioidaan säännöllisesti. Arviointia toteutetaan sisäisesti ja ulkoisesti. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

Sisäisesti ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat arvioidaan lukukauden päätyttyä ja arviointi lähetetään aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorille.

Ulkoisesti arviointia toteuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori sekä toimintaan osallistuvien lasten huoltajat.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat saavat arviointien tulokset tiedoksi aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien palaverissa. Toiminnanjärjestäjien edustajat ja aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori tapaavat säännöllisesti arvioimaan toimintaa.

Huoltajien arviointien tukena käytetään kyselyä, jonka tulokset julkistetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajille, toiminnan järjestäjille sekä Kajaanin kaupungin verkkosivuilla.

3 Toiminnan järjestäminen

Kajaanissa aamu- ja iltapäivätoiminta on rajattu vastaamaan tarpeeseen, joten kriteerinä paikan myöntämiselle on huoltajien työssäkäynti tai opinnot.

Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti kouluilla ja niiden välittömässä läheisyydessä, jotta koululaisten matka aamu- ja iltapäivätoimintaan olisi mahdollisimman turvallinen.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan sähköisesti Wilman kautta samaan aikaan kouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Toimintaan hakeudutaan vuosittain. Aamu- ja iltapäivätoimintaan voi ilmoittautua myös paperisella lomakkeella, jonka voi toimittaa kaupungintalon infopisteeseen.

Lapset sijoitellaan ryhmiin keväisin ja päätökset toimitetaan huoltajille sähköisesti tai kirjeitse. Aamu- ja iltapäivätoimintaryhmää voi toivoa hakemisen yhteydessä. Toiveet pyritään ottamaan sijoittelussa huomioon. Mikäli hakijoita on enemmän kuin paikkoja, vapautuvat paikat myönnetään jonojärjestyksessä.

Koulukohtaiset turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat koskevat myös koululla sijaitsevia aamu- ja iltapäivätoimintaryhmiä. Ohjaajien tulee perehtyä suunnitelmaan. Koulun välittömässä läheisyydessä sijaitsevissa aamu- ja iltapäivätoiminta tiloissa ovat omat turvallisuus- ja pelastussuunnitelmansa, joihin ohjaajat ovat perehtyneet.

Koulun vakuutus kattaa kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevat lapset. Järjestöjen ja seurakunnan omat vakuutukset kattavat oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnan aikana.

3.1 Yleiset periaatteet

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien suositeltava koko on 14 lasta ja kaksi ohjaajaa, sekä 25 lasta ja kolme ohjaajaa. Tätä suuremmat ryhmät suositellaan jaettavaksi kahdeksi pienemmäksi ryhmäksi.

Erytisen tuen oppilaiden ryhmät ovat pienempiä, jotta oppilaan tuen tarve pystytään ottamaan huomioon toiminnassa ja ohjaajien määrässä.

Sivistyslautakunta määrittelee aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut. Näistä ajantasainen tieto on löydettävissä Kajaanin kaupungin verkkosivuilta.

3.2 Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstöä tulee olla riittävästi ryhmän lasten lukumäärään suhteutettuna. Ohjaajan kelpoisuuden täyttää henkilö, joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulu-, opintoaste- tai ammatillisen perustutkinnon tai niitä vastaavat aikaisemmat opinnot ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana.

Henkilöstöltä tarkastetaan rikosrekisteriote lain mukaisesti⁸.

---

⁸ Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä, 5 a §

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3.3 Kuljetus

Lapsilla ei ole kuljetusta aamu- eikä iltapäivätoimintaan, poissulkien erityisen tuen oppilaat, joiden kuljetustarve tarkistetaan koulumuodon selvityksen yhteydessä.

3.4 Aamu- ja välipala

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tarjotaan lapsille aamu- ja/tai välipala, joka muodostetaan ravintosuositusten mukaisesti. Aamu- ja välipalalistaa suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä Kajaanin Mamsellin kanssa.